

26. CHARAKTERISTIKA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ VE 20. LETECH, HOSPODÁŘSKÁ KRIZE, NÁSTUP TOTALIT VE 30. LETECH

Mezinárodní vztahy ve 20. letech

- základem mezinárodních vztahů byl Versaillesko- Washingtonský systém
- ten určoval pravidla vztahů ve světě, která měla zabránit vypuknutí další válce
- pro svět byla 1. světová válka šok, celá společnost byla narušena
- 2 konference- Pařížská (Versaillská), Washingtonská

PAŘÍŽSKÁ MÍROVÁ KONFERENCE

- probíhala v letech 1919-1920
 - byla to první poválečná konference
 - v čele stály DOHODOVÉ MOCNOSTI
 - vychází z výsledů 1. světové války
- 2 cíle

1. vytvoření mírových smluv s poraženými (Bulharsko, Turecko, Německo, Rakousko, Maďarsko)
2. zabránění další válce- vytvoření mírové organizace

- Německo bylo označeno za hlavního viníka- neslo důsledky porážky

Versaillská mírova smlouva

- REPARACE- poválečné odškodnění vítězných států
 - Německo největší tresty
 - finanční i naturální reparace Francii, Belgii
- reparace byly příliš vysoké- nerespektován fakt, že Německo velmi poškozené
- Německo ty reparace po nástupu Hitlera nerespektovalo
- HRANICE- územní změny- Německo ztrácí území ve prospěch dohody
 - ALSASKO,LOTRINSKO- ve prospěch Francie
- pravidla o hranicích okolo řeky Rýn- je vojensky omezeno => pravý břeh je okupován FRA, BEL vojsky, levý břeh je demilitarizován
- dále zábor města Gdansk- ve prospěch Polska
- KOLONIE- Německo ztrácí veškeré kolonie v Africe a tichomoří
- ODZBROJOVÁNÍ- demilitarizace Německa
 - omezení vojenské síly
- Německo nemá být schopné útoku
- omezení armády, zničení těžké vojenské techniky

- rozpuštění generálního štábu
- snaha omezit Německo

Vznik Společnosti národů

- funguje v letech 1920-1939(45)
- duchovním otcem organizace je W. Wilson
- USA do organizace nikdy nevstoupily- politika izolace
- největším problémem organizace jsou bezpečnostní složky, které postrádají
- ČSR je členem SN
- SSSR, Německo do SN nejsou přijati, SSSR se ale členem v roce 1934 stává, v zápětí je však vyloučen
- STRUKTURA SN- Všečlenské shromáždění- ústřední orgán, každý člen je zde zastoupen, volí úředníky, nestálé členy
- Rada SN- členové stálí a nestálí
- Sekretariát- byrokratický aparát, pracovní skupiny
- generální tajemník- stojí v čele organizace, tvář instituce
- Edvard Beneš byl v SN velmi aktivní

ČINNOST SN

- zasahuje do sporů na území ČSR- s Maďarskem, Polskem

RŮRSKÁ KRIZE- Německo x Francie, Belgie

- Německo nesplácí reparace
- Francie a Belgie obsazují Porúří a zabírají nerostné bohatství oblasti
- Německo vyčkává
- SN- apeluje na Francie, která se dostává do dočasné izolace, chtějí aby stáhli svá vojska
- do sporu vstupuje USA po EKONOMICKÉ stránce => DAVESŮV plán- plán na podporu Německa, půjčka Německu na reparace a obnovu hospodářství
- krize se vyřešila
- ve 30. letech byla činnost SN omezena- nastupuje politika appeasementu
- SN aktivní hlavně ve 20. letech

WASHINGTONSKÁ KONFERENCE

- týká se uspořádání světa po válce
- probíhá v letech 1921-1922
- má určit pravidla vztahů mocností ve světě
- otázka Tichomoří- vztahy s Japonskem, Čínou

ČÍNA

- také vítězná mocnost
- po válce změna vztahů- Čína se více otevírá světu, svět se k ní chová jako k rovnocennému
- USA mají o Čínu zájem
- v Číně v popředí demokratický režim

JAPONSKO

- vítězná mocnost
- má sebejistou úlohu v regionu
- USA nechce spolupráci, ale vymezují si sféry vlivu
- cílem je udržet Japonsko tam kde, aby se nerozrostlo
- regulace vojsk, flotil
- FRA, VB na straně USA- mají tu kolonie
- v budoucnu Japonsko smlouvy porušuje

Meziválečné konference

JANOVSKÁ KONFERENCE

- 1922
- projednává aktuální situaci, ale neřeší poválečné záležitosti
- má ekonomicko- politický charakter
- USA se konference neúčastní
- přizván SSSR- snaha přesvědčit je aby se vzdali bolševismu, po válce byli v izolaci
- v izolaci kvůli komunistickému režimu, který odporuje Versaillsko-Washingtonskému systému
- jednání neúspěšná
- SSSR odmítá další jednání
- Německo- poražený stát
- předmětem zájmu jsou reparace
- státy chtějí aby začali platit reparace, ale Německo je v troskách
- neúspěšné- Německo nemá peníze
- => Německo a SSSR se sblížili a vzniká RAPALLSKÁ SMLOUVA- přátelsko-hosp. smlouva, oběma státům pomohla vyvázat se z izolace, Německo jako první uznává SSSR
- r. 1922 oficiálně vzniká SSSR

LOCARNSKÁ KONFERENCE

- odehrává se v roce 1925
- většina států už se nevrací k válce
- ČSR, VB- nastartovali velmi dobře své ekonomiky
- účelem bylo zapojit všechny státy
- FRA ztrácí politickou důležitost, jdou do ústraní, ztrácí pozice
- Německo se dostává do popředí- jednání s VB, VB je chce zapojit do politiky a mít nad nimi kontrolu

- => RÝNSKÝ PAKT- FRA, BEL x Německo
- o hranicích mezi státy
- garance západních hranic Německa
- Německo garantuje, že v případě sporu budou jednat a ne útočit
- VB to vítá a arbitrem toho se stává SN, Německo ale není v SN- podmínkou proto je, že Německo vstoupí do SN
- Francie má přátelské vztahy s ČSR, Polskem a středoevropské státy se na Francii orientují
- myšlenka východního Locarna- Německo má garantovat východní hranice
- tento projekt neúspěšný

- dále se pořádají mírové a odzbrojovací konference v Haagu, Ženevě

1928 BRIANT-KELOGŮV PAKT- Fra, USA

- o vojenském uspořádání
- vyloučení války jako politického prostředku
- válka je definitivně brána jako zločin
- mírový projekt, za účelem odstranit válku
- ČSR to také podepsalo, ale pakt nebyl ratifikován
- po 2. válce díky tomu trestání válečných zločinců

Poválečná koloniální správa

- po první válce nedochází k rozpadu impérií
- Německá a Osmanská správa kolonií zaniká- z důvodu porážky ve válce
- => jejich kolonie byly rozděleny mezi VB, FRA

- dochází však k UVOLŇOVÁNÍ VZTAHŮ- některé oblasti mají lepší postavení
=> důvodem je ekonomické postavení kolonií- zlepšuje se, protože mateřské země jsou závislé na jejich podpoře, dále pak nacionalismus- rozvoj národnostních hnutí, uvědomují si svoje národy

ČÍNA

- formálně samostatný stát
- je ekonomicky a politicky závislá na západě
- na přelomu staletí násilně otevřen obchod se západem
- na začátku století proběhla revoluce- Čína republikou
- v popředí SUNJANSEN- demokrat, v čele se stranou KUOMITANG
- vytvářejí politický program, který je nacionalistický- budí v Číňanech hrdost, demokratický, ekonomický- chce vytvořit z Číny rovnocenného partneru Z
- jeho nástupce je ČANKAJŠEK- nový myšlenkový proud- KOMUNISMUS, vliv SSSR
- POLITICKÝ PŘEVRA- oficiálně vzniká komunistická strana
- politickým rivalem je MAO C TUNG
- postavení si Čankajšek obhájil
- začíná občanská válka- komunisté x demokraté
- ve 3é. letech uklidnění situace uvnitř státu a zaměřují se na obranu proti Japonsku
- po válce opět občanská válka a roku 1949 vzniká ČLR- v čele Mao c Tung
- Čankajšek utíká na Tchaj-wan

INDIE

- VB se snaží potlačit rozvoj indické kultury
- v Indii odpor k VB
- od konce 19. století chtějí být dominiem
- během války Indie podporuje VB, ale chtějí aby byli tím dominiem

- VB nic po válce nemění
- Indický národní kongres se radikalizuje a mění se v politickou stranou
- postava Mahátma Ghándí- hlavní představitel odporu, antipolitika- chce dialog, drží hladovky, bojkot britských produktů
- Indie získává samostatnost až v roce 1947, kdy je vyhlášen suverénní stát Indie

OSMANSKÁ ŘÍŠE

- původně koloniální velmoc
- po roce 1918 ztráta kolonií
- Osmanská říše v problémech
- v popředí je Kemala MUSTAFA- kritik říše, republikán
- r. 1923 vyhlášena Turecká republika- Mustafa prvním prezidentem, přejmenován na ATATURKA
- nasměroval Turecko k Evropě
- zrovnoprávnění žen, zákaz nošení šátků, parlamentní demokracie, oddělení politiky od církve, přebírá latinku, pronásledování Kurdů- genocida

Poválečné hospodářství, Ekonomická krize

- hospodářství válkou negativně poznamenané
- vše se válce podřizovalo
- po r. 1918 se stává dominantou ekonomiky USA- nejsilnější stát
- ve 2é. letech probíhá obnova a snaží se dostat na původní úroveň
- v některých státech se ekonomika velmi rychle oživuje- ČSR, VB, někde naopak problémy- FRA, N
- návrat k tržnímu hospodářství
- rozvoj nových odvětví- telekomunikace, strojírenství- automobily, letadla

HOSPODÁŘSKÁ KRIZE

- je jednou z příčin rozpadu Versaillsko-Washingtonského systému
 - 24.10.1929 krach na burze v NYC
 - zhroucení automobilového průmyslu
 - celý svět v krizi
 - ovlivnila všechny vrstvy obyvatelstva
 - nárůst sociální nespokojenosti
 - časté stávky a demonstrace
 - konec éry ekonomického liberalismu- nastupuje podpora domácích výrobků
 - např. USA, prezident Roosevelt vydal New DEAL- ek-soc program, kdy stát dává zakázky a vytváří umělá pracovní místa
 - v ČSR silná sociální politika
-
- s hospodářskou krizí souvisí také politická krize, která je druhou příčinou rozpadu Globálního systému
 - lidé přestávají věřit v demokracii
 - ve společnosti napětí, navyšuje se extremismus
 - sílí totalitní režimy
 - dále politika appeasementu

Nástup fašismu ve 30. letech

FAŠISMUS

- rozvíjel se v Itálii
- vzniká ve 20. letech
- v Itálii nespokojenost s výsledky války, cítí se poškozeni
- navíc Itálie ekonomicky slabá
- obyvatelé nevěří demokracii
- vzniká skupina fašistů- populistický program, mění se v masovou stranu, lidem slibují zaměstnání, zastrašují před komunisty, chtějí obnovit Římské impérium
- r. 1919 vzniká teroristické hnutí, které podniká násilnosti, v čele Mussolini
- 1921 založena fašistická strana, předsedou Mussolini
- vytváří politický program, který je značně populistický
- obliba mezi Italy rychle roste
- v této době ekonomická krize, strana nabízí ekonomický vzestup
- 1922 POCHOD NA ŘÍM- Viktor Emanuel jmenuje Mussoliniho premiérem
- nástup k moci legální
- postupně ničí zbytky demokracie
- král emigruje
- 1925 Lateránské dohody- dohoda Mussoliniho s papežem- papež nebude komentovat dění v Itálii, Mussolini mu nechá volnost v církvi

NACISMUS

- nacismus je ideologie, kombinuje prvky socialismu, extrémního nacionalismu, fašismu a rasismu
- je to eklektická ideologie
- silný antisemitistický a rasový podtext
- zdůrazňuje se biologický původ
- Německo nespokojeno s výsledky války
- hledají viníka
- 1920 vzniká NSDAP- Adolf Hitler
- Hitler pořádá besedy a hlásá své myšlenky
- poukazuje na židy, kteří se mají dobře, dává jim vinu
- nabízí lidem řešení
- Hitler oslovuje zejména nižší vrstvy obyvatelstva
- 1923 PIVNÍ PUČ
- pokus o převrat, který proběhl v Mnichově
- nacisté se chtěli dostat k rozhlasu a ohlásit převrat => prozrazeno a Hitler šel do vězení
- soudní přelíčení využil k obhajobě svých myšlenek
- ve vězení napsal Mein Kampf- odhaluje antisemitistickou podstatu, rozděluje obyvatele na podřadné, myšlenka likvidace židů
- po propuštění mu dál narůstá popularita
- sympatie i vyšších vrstev
- 1929 hospodářská krize, Hitler poukazuje na krizi demokracie
- 1932 NSDAP vítězí ve volbách
- 30.1.1933 prezident Hindenburg jmenuje Hitlera kancléřem

- dochází k nacifikaci Německa
- legální změny ústavy
- únor 1933 požár Říšského sněmu- obvinění komunisté => komunisté zakázáni
- 1934 smrt Hindenburga a Hitler se stal představitelem Německa, spojil funkci kancléře a prezidenta
- 1934 NOC DLOUHÝCH NOŽŮ- čistka v NSDAP, útoky na přední představitele, útok na členy SS
- v čele E. RHON- osobní strážce Hitlera
- 1935 NORIMBERSKÉ ZÁKONY- na ochranu říšského občanství a na ochranu říšské krve a cti
- nařízení, která posílají židy na okraj společnosti
- zákaz styku Němců s Židy, Židé nesmějí nakupovat, chodit po chodníku, jezdit MHD, jsou jim vzaty byty
- izolace židů
- 9.-10.11. 1938 KŘIŠTÁLOVÁ NOC- ozbrojený útok na židy, novodobý pogrom, vypalování synagog, rozbíjení obchodů, první deportace do koncentračních táborů
- proběhlo i na území Čech
- 1941 přijetí KONEČNÉHO ŘEŠENÍ- program na vyhlazení narijského obyvatelstva
- během války zabito 6 miliónů židů
- existence bezpečnostních oddílů- SS, SA
- R. Hess- spolupracovník Hitlera
- R Hoss- velitel Osvětim, zavedl cyklon B
- Goebels- ministr propagandy
- Goring- ministr letectví
- Heydrich- zastupující říšský protektor
- Himmler- podílel se na konečném řešení